

Załącznik
do Regulaminu Regionalnej Odznaki Krajoznawczej PTTK
„Twierdza Koźle”

Fragmenty twierdzy kozielskiej.

Początki Twierdzy Koźle sięgają XVIII w., kiedy to Austriacy wybudowali wokół miasta pierwszy pas umocnień. Znaczej rozbudowy fortyfikacji dokonali Prusacy. Twierdza funkcjonowała aż do 1873 r. Jej pozostałości na lewym brzegu Odry obejmują centrum Koźła. Z fortyfikacji lewobrzeżnych zachowało się pięć narożników obwodu wału głównego wzniesionych w 1744 r. Przetrwały także fragmenty wewnętrznego obwodu walki oraz przedwał z kilkoma zachowanymi hangarowymi prochowniami, murowanymi z cegły, pochodzącymi z 1783 r. Prawie w całości dotrwał do naszych czasów przedstek z fosą, przekształcony w XX w. na park. Częściowo zachowała się reduta Większycka, wraz z prochownią. Przetrwały też w różnych punktach miasta pozostałości dawnych kazamat oraz zbudowane w latach 1776-78 koszary znajdujące się przy ulicy Targowej. Zachowane fragmenty fortyfikacji prawobrzeżnych zgrupowane są w czterech odrębnych częściach. Przy ulicy Portowej przetrwała częściowo spalona w 1945 r. baszta Montalemberta (Fort Fryderyka Wilhelma). Mimo uszkodzeń nadal stanowi jeden z najciekawszych fragmentów dawnych umocnień. Stosunkowo dobrze zachowane zostały niektóre zabudowania reduty na Ostrówku (przyczółek mostowy). Dotyczy to studni fortecznej z 1780 r., budynku wzniesionego na rzucie półkola, posiadającego w dolnej kondygnacji osiemnastowieczne strzelnice, a także pochodzących z XIX w. licznych budynków stajennych. W niektóre z nich wkomponowane zostały fragmenty murów dawnych koszar, wozowni, prochowni lub magazynów. Gorzej do czasów współczesnych przetrwały umocnienia, zbudowanej w 1789 r. reduty Orlej. Istnieje tam nadal duży odcinek dawnego koryta powodziowego, nad którym niegdyś wznosił się most łączący redutę Orlą z redutą na Ostrówku. Pozostały także fragmenty wałów, wraz z fosą i przedstokiem. Niewiele natomiast zachowało się z fortyfikacji „Na Wyspie” (dzisiaj niedostępnych dla zwiedzających), obejmujących reduty: Kłodnicką i Kobylicką. Przetrwały wały i fosa z reduty Kłodnickiej, magazyn prochowy w obwałowaniu, a z reduty Kobylickiej zachodni narożnik wałów i fos, aktualnie znajdujący się na lewym brzegu Odry.

